

## Samenvatting<sup>1</sup>

### *Jaarlijkse innovatiecirkel PPS<sup>2</sup> Echte en Eerlijke Prijs*

WOENSDAG, 18 NOVEMBER 2020

ONLINE: Teams meetings



<sup>1</sup> Opgesteld aan de hand van de tijdens de bijeenkomst gehouden PPT (te downloaden van de [webpage Echte en Eerlijke prijs](#)).

<sup>2</sup> Bionext (pervoerder), WECR (publieke component), True Price (kennisinstelling/brengt bestaande kennis over waardering van externaliteiten in).

## Deelnemerslijst

Organisatie	Naam
WUR	Baltussen, Willy
WUR	Benus, Mariel
WUR	Dijk, Hilde van
Varkenshouder, bestuurslid VBV	Duim, Rubert
EOSTA	Engelsman, Volkert
HAK	Friesen, Lizet
Stichting EKO Keurmerk	Fuchs, Hans
True Price	Galgani, Pietro
True Price B.V.	Groot Ruiz, Adrian de
CONO Kaasmakers	Hoekstra, Grietsje
ABN-AMRO	Hofstede, Henk
WUR	Hoste, Robert
Idsoke	Idsert, Bavo van den
Udea BV	IJzerman, Steven
WUR	Janssens, Bas
PlantLab	Kuindersma, Jesse
Transitiecoalitie Voedsel	Lageweg, Willem
WUR	Loefs, Marre
WUR	Logatcheva, Katja
LNV	Maathuis, Erwin
ABN-AMRO	Menkveld, Nadia
WUR	Nairi, Khadija
LTO	Osinga, Klaas Johan
True Animal Protein Price Coalition	Remmers, Jeroom
Rabobank	Rüter, Bas
WUR	Splinter, Gerben
ABN-AMRO	Stienen, Robert
RVO	Straten, Cees van
RIVIM	Temme, Liesbeth
Oregional	Titulaer, Gerard
Rabobank	Verburg, Johan
Team Duurzaam Voedsel, LNV	Visser, Evert
Ministerie van LNV	Visser, Evert
Rainforest Alliance	Wielink, Alexandra
Bionext	Wilde, Michael de
WUR	Woltjer, Geert

## “PPS Echte en Eerlijke prijs”

### Opening & welkom

door: Willy Baltussen (Projectleider PPS Echte en Eerlijke Prijs - WEcR)

Deze jaarlijkse bijeenkomst is bedoeld om de partners te informeren over de inrichting van deze PPS, de huidige stand van zaken en de lopende casussen. Deze bijeenkomst is bedoeld om elkaar te informeren en om van elkaar te leren. Deze innovatiecirkel is in de vorm van een dubbele drieluik opgezet. Het eerste drieluik gaat over *Eerlijke Prijs* en de tweede over *Echte Prijs*. Beide drieluien behandelen één van de casussen en bestaan uit drie onderdelen: 1. De methodologische/theoretische opzet, 2. De voortgang en 3. De resultaten.

De huidige stand van zaken met betrekking tot het project als geheel is dat het project volgens planning loopt. Voor het onderdeel Echte Prijs zal dit jaar het *natuurlijk kapitaal* uitgewerkt zijn en zal volgend jaar worden begonnen met de uitwerking van *sociaal en humaan kapitaal*. Voor Eerlijke Prijs wordt op dit moment gewerkt aan een wetenschappelijke paper dat dit jaar in concept gereed zal zijn. De casussen komen ook goed op stoom en de meeste casussen zullen in de loop van volgend jaar worden afgerond.

Het programma als volgt:

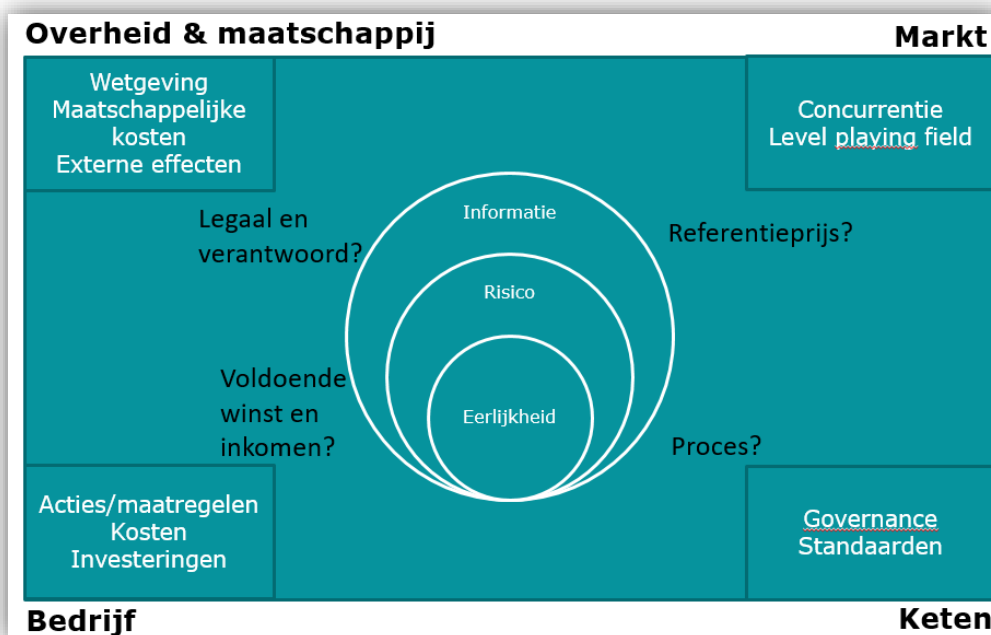
Programmaonderdeel	Gepresenteerd/gefaciliteerd door:
Welkom <ul style="list-style-type: none"> <li>• Doelstelling Innovatiecirkel</li> <li>• Opzet en programma Innovatiecirkel</li> <li>• Stand van zaken PPS echte en eerlijke prijs</li> </ul>	Willy Baltussen (Projectleider)
<b>Casus 1 Biodiversiteit (LTO)</b>	
Theorie (methodologie)	Coen van Wagenberg (WP2: Eerlijke Prijs)
Praktische toepassing	Katja Logatcheva (Trekker WP2 : Eerlijke Prijs)
Voorlopige resultaten	Bas Rüter (Directeur Duurzaamheid Rabobank)
Discussie	Bavo van den Idsert (Facilitator)
<b>Casus 2 Biologische varkenshouders</b>	
Theorie (methodologie)	Pietro Galgani (WP1: echte prijs)
Voorlopige resultaten in de praktijk	Rubert Duim (Varkenshouder, bestuurslid VBV)
Praktische toepassing	Bas Janssens (Trekker WP4: Casussen)
Discussie	Adrian de Groot Ruiz (Facilitator)
Wrap up en afsluiting	Willy Baltussen

## “PPS Echte en Eerlijke prijs”

### Casus 1 Biodiversiteit - Theorie Eerlijke Prijs & Praktische toepassing

door: Katja Logatcheva (WEcR)

Binnen het thema duurzaamheid is verlies aan biodiversiteit één van de belangrijke issues. Actoren binnen voedselketens zien verlies aan biodiversiteit als een belangrijke bedreiging wat onder meer heeft geleid tot het Deltaplan Biodiversiteit (waarover later meer). Voor het onderdeel Eerlijke Prijs is binnen deze PPS vanuit de theorie een checklist gemaakt van punten die van invloed zijn op de totstandkoming van een “eerlijke” keten. Door het gezamenlijk bepalen van deze checklist is er sprake van een gedeeld raamwerk om tot vaststelling van een eerlijke prijs te komen, even los van de vraag of deze checklist helemaal volledig is en of alle punten even zwaar wegen.



Figuur 1: model van factoren van invloed op de eerlijke prijs

Bovenstaande sheet is een vereenvoudigde weergave van het model dat is gemaakt op basis van de literatuurstudie en geeft aan welke factoren van invloed zijn op het gevoel van ‘eerlijkheid’ onderverdeeld naar niveaus van invloed (overheid & maatschappij, markt, bedrijf en keten).

De uitdaging in de casus Biodiversiteit is om een duurzame keten te ontwikkelen die is gebaseerd op het uitgangspunt van meer biodiversiteit waarin de (meer)kosten voor biodiversiteit eerlijk verdeeld worden over de gehele keten. Belangrijk daarbij is dat er een wetsvoorstel ligt (de Wet Ruimte voor Duurzaamheidsinitiatieven) die mededingingsrechtelijke blokkades voor het realiseren van duurzaamheidsinitiatieven opheft. Op basis van deze wet worden afspraken binnen de keten vergemakkelijkt. Binnen deze casus worden op verzoek van LTO Nederland momenteel een aantal kennisvragen uitgewerkt met betrekking tot dit wetsvoorstel.

De ontwikkeling van de duurzame keten binnen deze casus staat overigens los van de activiteiten met betrekking tot de nieuwe wetgeving, en zal los van de invoering ervan plaatsvinden. Om tot een goed werkende duurzame keten te komen is het daarbij van belang dat de ontwikkelde keten door alle betrokken partijen als eerlijk wordt ervaren.

## “PPS Echte en Eerlijke prijs”

### Casus 1 Biodiversiteit – Voorlopige resultaten

door: Bas Rüter (Directeur Duurzaamheid Rabobank)

De presentatie van Bas Rüter gaat over het Deltaplan Biodiversiteitsherstel en de invloed hiervan om te komen tot een ketenafpraak binnen de casus Biodiversiteit. Het Deltaplan is van oorsprong een privaat initiatief in afstemming met de overheid, waarin organisaties van alle ketenpartners vertegenwoordigd zijn. *Gelet op de gevoeligheid van de discussie is in deze samenvatting geen verdere informatie over dit onderwerp opgenomen.*

### Casus 1 Biodiversiteit – Discussie

door: Bavo van den Idsert (facilitator)

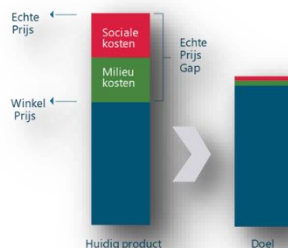
Vanuit LTO Nederland wordt aangegeven dat zij nauw betrokken zijn bij de Wet Ruimte voor Duurzaamheidsinitiatieven en dat LTO verheugd is met de wetenschappelijke bijdrage aan de discussie vanuit deze PPS. Belangrijke aandachtspunten vanuit LTO ten aanzien van de wet zijn ten eerste het voorkomen van uitholling van bestaande keurmerken en aanverwante initiatieven als gevolg van op deze wet gebaseerde initiatieven en ten tweede de mededingingsrechtelijke aspecten.

Bas vat samen dat een duurzame eerlijke prijs alleen te realiseren is indien dit wordt aangepakt vanuit een duidelijk wettelijk kader die partijen verplicht om duurzaamheidsaspecten mee te nemen in de keten en daarmee in de prijsvorming.

### Casus 2 Biologische varkenshouders - Theorie Echte Prijs

door: Pietro Galgani (True Price)

Vanuit het theoretische raamwerk dat vorig jaar is opgesteld werken we dit jaar aan de afronding van de methodiek voor Natuurlijk Kapitaal. Volgend jaar volgt de methodiek voor Menselijk en Sociaal Kapitaal. De planning is om in 2022 op basis van deze methodieken een beslistool te hebben ontwikkeld.

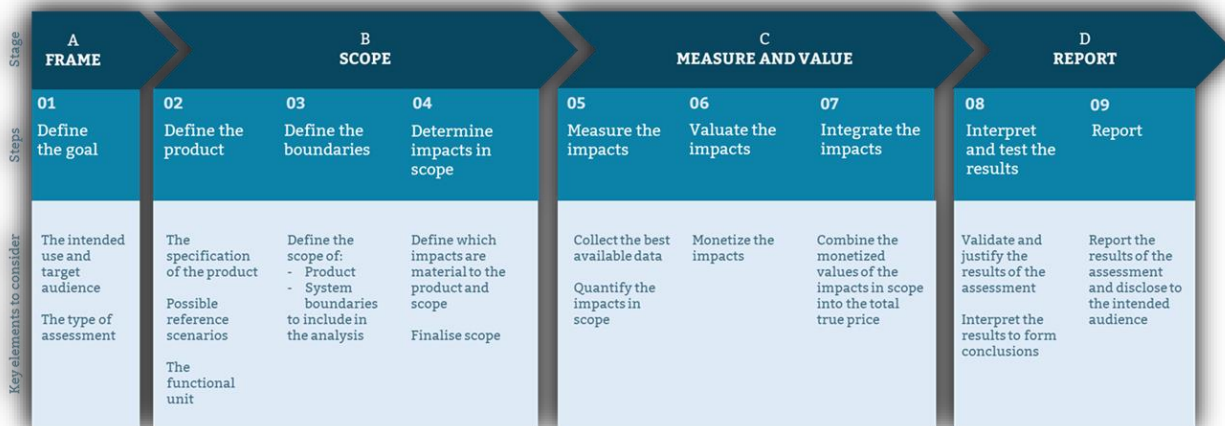


Figuur 2: het raamwerk voor Echte Prijs

In de maatschappelijke impacts is biodiversiteit niet als afzonderlijke omgevingsfactor meegenomen maar biodiversiteit is wel in de andere impacts van natuurlijk kapitaal meegenomen.

De methode voor de berekening van de echte prijs is gebaseerd op de Natural/Social/Human Capital Protocol en TEEB AgriFood framework van de Verenigde Naties.

## “PPS Echte en Eerlijke prijs”



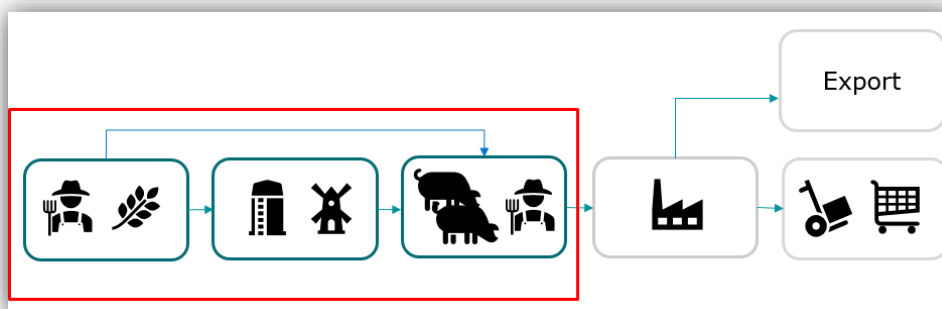
*Figuur 3: Het framework voor berekening van de Echte Prijs*

Andere belangrijke vraagstukken die in de methodiek worden uitgewerkt zijn de bepaling van de lengte van de keten die in beschouwing genomen wordt en op welke stappen in de keten de focus moet liggen ter bepaling van de echte prijs. Ook de vraag welke (soorten) data als basis worden gebruikt voor het bepalen van de echte prijs (specifiek/generiek) is onderdeel van het framework.

## Casus 2 Biologische varkenshouders - Eerste resultaten in de praktijk

door: Rubert Duim (Biologisch varkenshouder en bestuurslid VBV en LTO Vechtstreek)

Rubert geeft aan wat de reden is geweest om te participeren in deze casus. De vraag die vaak wordt gesteld, en die biologische varkenshouders zelf ook stellen is waarom biologisch varkensvlees zo duur is. Mogelijk blijkt uit deze casus na afloop dat biologisch varkensvlees helemaal niet duur is als je alle maatschappelijke voordelen daarin meeneemt. Deze PPS probeert inzicht te bieden in de echte prijs van biologisch varkensvlees en daarom wil VBV samen met de drie andere ketenpartners in deze PPS graag aan deze PPS meewerken. Ook willen we van deze PPS leren en verbeterpunten voor de toekomst in beeld krijgen.



*Figuur 4: de keten van de varkenshouderij in beeld*

Vanuit de casus is nader ingezoomd op de voeding van biologische varkens (soja en graanproducten). Daarbij wordt bekeken welke gewassen worden verbouwd als voedingsgewas en op welke manier deze gewassen worden verbouwd (gebruik van mest en kunstmest en van gewassenbeschermingsproducten) en welke impact dat heeft op de grond en het grondgebruik. Het verbouwen van eigen (biologische) gewassen als voeder voor de biologische varkenshouder gebeurt nog betrekkelijk weinig. Dit is wel een breed levende wens onder

## “PPS Echte en Eerlijke prijs”

biologische varkenshouders maar de vraag is of dit wel haalbaar is. Wellicht is verbetering van de samenwerking in de keten tussen de biologische akkerbouw en biologische varkenshouderij een betere optie.

### Casus 2 Biologische varkenshouders - Praktische toepassing

door: BAS Janssens (WEER - Trekker WP4 Casussen)

In de vorige bijdrage heeft Rubert uiteengezet hoe de eerste stap van de door Pietro gepresenteerde methodiek – de productdefinitie – is doorlopen voor de casus biologische varkenshouders. Voor deze casus betreft dit meerdere producten (soja, tarwe) dat uiteindelijk uitmondt in het eindproduct (biologisch varkensvlees). Op dit moment zijn we in deze casus bezig met de twee volgende stappen in de methodiek (scope en measure & value). Voor zowel tarwe als soja zijn voor de impact op klimaat (CO<sub>2</sub>) alvast een aantal voorlopige berekeningen gemaakt op basis van de methodiek, maar deze berekeningen zijn nog niet volledig en zijn meer bedoeld om te oefenen met de methodiek.

### Casus 2 Biologische varkenshouders - Discussie

door: ADRIAN DE GROOT RUIZ (facilitator)

Voor het geven van een volledig beeld van de echte prijs voor biologische vlees zal de komende periode gewerkt worden aan het meenemen van alle (natuurlijke) factoren die impact hebben. Zover zijn we echter nog niet waarbij de uitdaging zal zijn om de juiste onderliggende data te vinden. Voor klimaat waren deze gegevens redelijk toegankelijk maar voor andere factoren zal dit lastiger zijn.

De vraag wordt gesteld hoe de echte prijsberekening uiteindelijk aan de consument wordt uitgelegd zodat deze een goede afweging kan maken in de keuze voor gangbare of biologisch varkensvlees, zeker als je weet dat de consument de neiging heeft om voor de laagste prijs te kiezen. Dit heeft te maken met wat het uiteindelijke doel is van deze PPS. Naast meer transparantie richting de consument is het doel van de PPS ook om helderheid te bieden aan de ketenpartners over de prijsopbouw en daarmee te bevorderen dat de zogenaamde 'price gap' kleiner wordt. De toepassingsvraagstukken van de echte prijs zijn onderwerp van onderzoek in de nieuwe PPS en daarin zal deze vraag ook worden meegenomen.

Een aardige praktische toepassing is te zien in de True Price Store in Amsterdam waar de true price van een aantal producten is aangegeven op een blackboard. Een ander goed voorbeeld is de actie van de Duitse supermarktketen Penny die naast de gangbare winkelprijs tevens de echte prijs van producten in de schappen heeft aangegeven om zodoende bewustwording bij de consument te bewerkstelligen.



Afbeelding 1: Blackboard met true prices in de True Price Store

## “PPS Echte en Eerlijke prijs”

### Wrap up en afsluiting

door: Willy Balthussen (projectleider PPS Echte en Eerlijke Prijs - WEcR)

Willy sluit deze Innovatiecirkel af en geeft – aansluitend op de laatste discussie – aan dat de nieuwe PPS nog op zoek is naar deelnemers vanuit de retailbranche. Hij bedankt de presentatoren voor hun bijdragen en de overige aanwezigen voor hun deelname en geeft aan dat hij voor eventuele aanvullende vragen altijd afzonderlijk kan worden benaderd.

\*\*\*